

Olli Vuorela
Sosionomi (AMK)

Tiina Väisänen
Sosionomi (AMK) -diakoni

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden
ammattikorkeakoulututkinto
Opinnäytetyö, 2023

KERHO- JA HARTAUSTOIMINNAN TOTEUTUS VERKKOYMPÄRISTÖSSÄ

TIIVISTELMÄ

Olli Vuorela ja Tiina Väisänen
Kerho- ja hartaustoiminnan toteutus verkkoympäristössä
Sivuja 24, liitteitä 4
Kevät, 2023
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), sosionomi (AMK) -diakoni

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda normaalin lähikerhon rinnalla toimivaa digitaalista kerho- ja hartaustoimintaa alle kouluikäisille lapsille. Tavoitteena oli luoda helposti saatavilla olevaa, matalan kynnyksen toimintaa, jota jokainen lapsi ja perhe voi hyödyntää. Toimintaa lähdettiin kehittämään koska sellaista ei ollut valmiina, mutta tarve sellaiselle oli.

Tietoperusta opinnäytetyötä varten kerättiin kirjallisista lähteistä ja tarkentava sisältö kyselyn avulla. Kysely toteutettiin yhteistyökumppanin kanssa alle kouluikäisten lasten vanhemmilla. Kysely sisälsi kuusi avointa kysymystä, joihin vastata. Kyselyvastausten pohjalta videot käsikirjoitettiin, jonka jälkeen ne kuvattiin, editoitiin ja julkaistiin.

Toiminta toteutettiin YouTube-kanavan muodossa, jonne julkaistiin kaksi videota. Toisella videolla toteutettiin tyypillinen lasten kerhokokonaisuus, ja toisella videolla perinteinen hartaus. Saadun palautteen mukaan videoista ja kanavasta tuli suunniteltujen mukaisia ja ne täyttivät niille asetetut kriteerit, joita olivat saatavuus ajasta riippumatta, opettavainen sisältö ja rauhallisuus.

Asiasanat: Digitalisaatio, hartaustilaisuudet, kerhotoiminta

ABSTRACT

Olli Vuorela and Tiina Väisänen

Implementation of club and devotional activities in an online environment

24 pages, 4 appendices

Spring, 2023

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

The purpose of the thesis was to create a digital club and devotional activity for children under school age that works alongside a normal neighbourhood club. The goal was to create an easily accessible, low-threshold activity that every child and family can take advantage of. Developing of the activity started because there was no such thing ready, but there was a need for it.

The data base for the thesis was collected from written sources and the detailed content was collected using a survey. The survey was carried out with a partner among parents of children under school age. The survey included six open-ended questions to be answered. Based on the survey answers, the videos were scripted, after which they were filmed, edited and published.

The activity was carried out in the form of a YouTube channel, where two videos were published. In the first video, a typical children's club ensemble was implemented, and in the second video, a traditional devotional. According to the feedback received, the videos and the channel turned out as planned and they met the criteria set for them, which were availability regardless of time, educational content and calmness.

Keywords: Club activities, devotional services, digitising

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TOIMINTA ALLE KOULUIKÄISTEN LASTEN KANSSA	5
2.1 Varhaiskasvatus julkisella ja kolmannella sektorilla	5
2.2 Lasten kerho- ja hartaustoiminta	5
3 ERILAISET MENETELMÄT JA PALVELUMUODOT	6
3.1 Kasvatus- ja ohjausmenetelmiä	6
3.2 Palveluiden toteuttaminen	7
4 EETTISET JA LAINSÄÄDÄNNÖLLISET NÄKÖKULMAT	9
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	10
6 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSI JA TOTEUTUS	12
6.1 Videoiden suunnittelu	12
6.2 Kysely ja yhteistyökumppani	12
6.3 Kyselyn tulokset ja välipalaute	13
6.4 Videoiden toteutus	14
6.5 Kerho- ja hartauskanavan markkinointi	16
6.6 Kehittämisprojektin lopputulos	16
7 KEHITTÄMISPROJEKTIN TUOTOS	17
7.1 Valmis tuotos	17
7.1.1 Digitaalinen kerho	17
7.1.2 Digitaalinen hartaus	18
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	19
LÄHTEET	22
LIITE 1. Kyselylomake	24
LIITE 2. Kanava	26
LIITE 3. Kerhon käsikirjoitus	27

LIITE 4. Hartauden käsikirjoitus	28
--	----

1 JOHDANTO

Viime vuosina vallinnut pandemia ja sen tuomat rajoitteet ovat osaltaan myös ajaneet monet sosiaali- ja terveysalan palvelut kehittämään vauhdilla erilaisia digitaalisia palvelumuotoja. Halusimme haastaa itsemme kokeilemalla tuottaa digitaalista sisältöä. Tarkoituksenamme on siis kehittää lapsille suunnattua digitaalista sisältöä, jonka käyttöä voidaan soveltaa sosiaalialalla.

Tavoitteenamme on kehittää digitaalista kerho- ja hartaustoimintaa. Kohderyhmänä työllemme valikoitui alle kouluikäiset lapset. Tähän kohderyhmään päädyimme, kun huomasimme tämän ikäisille olevan vain vähän digitaalisia palveluita. Koska molemmat arvostamme ja pidämme todella tärkeänä aitoja kohtaamisia ja lasten mahdollisimman vähäistä ruutu-aikaa, olemme valinneet työme näkökulmaksi palvelun vaihtoehtoisen toteutustavan. Meidän ei siis ole tarkoitus korvata videoilla aitoja kohtaamisia, vaan tarjota sille vaihtoehtoinen, rinnalla toimiva digitaalinen toteutustapa, jos lapsi ei syystä tai toisesta pysty osallistumaan perinteisellä tavalla toteutettuihin kerhoihin ja hartaushetkiin.

On paljon lapsia, jotka eivät pysty osallistumaan perinteisiin kerhoihin ja hartaushetkiin ollenkaan, tai joutuvat olemaan näistä paljon pois. Tällaisia syitä voi olla esimerkiksi pidemmät sairaalajakso tai erilaiset neurologiset sairaudet. Olemme myös ajatelleet niitä suomalaisia lapsiperheitä, jotka asuvat ulkomailla ja jäävät vaille suomenkielistä toimintaa.

Digitaalisella kerhotoiminnalla voimme tarjota kaikille lapsille tasavertaisen mahdollisuuden osallistua edes jollain tavalla lapsille tyypilliseen kerho- ja hartaustoimintaan. Tämä tarkoittaa työssämme sitä, että perheiden asunpaikka, varallisuus tai etninen tausta eivät saa olla esteitä osallistumiselle. Kuvaamme aluksi videoita kaksi kappaletta, yhden kerho- ja yhden hartausvideon. Tavoitteenamme on julkaista kuvaamamme videot sellaisella alustalla, josta kaikki pääsevät ne katsomaan ilman minkäänlaisia rajoituksia.

2 TOIMINTA ALLE KOULUIKÄISTEN LASTEN KANSSA

2.1 Varhaiskasvatus julkisella ja kolmannella sektorilla

Lapsille tarkoitettua suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka sisältää kasvatusta, opetusta ja hoitoa, kutsutaan varhaiskasvatukseksi. Varhaiskasvatusta tarjotaan 0–6-vuotialle lapsille osana suomalaista koulutusjärjestelmää. Tehtävänä varhaiskasvatuksella on muun muassa tukea lapsen kasvua ja oppimista, ehkäistä syrjäytymistä sekä tukea vanhempia heidän kasvatustyössään. Jokaiselle lapselle suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Erilaiset lasten kerhot ovat avointa varhaiskasvatus-toimintaa. (Opetushallitus, i.a.)

Myös evankelis-luterilainen kirkko tunnistaa varhaiskasvatuksen osaksi lapsen kasvatusta hänen elämänsä eri vaiheissa. Lisäksi kirkon varhaiskasvatus tukee koko perheen kristillistä kasvua sekä lapsen kasvua kristityksi. Kirkko toimii julkisen sektorin kanssa samoilla varhaiskasvatusperiaatteilla ja tukee sen katsomuskasvatusta. Tätä toteutetaan yhdessä eri toimijoiden, kuten sosiaali- ja opetustoimen sekä perhetyötä tekevien järjestöjen kanssa. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.)

2.2 Lasten kerho- ja hartaustoiminta

Yhtenä keskeisenä käsitteenä työssämme on lasten kerhotoiminta, joka yleisesti määriteltynä tarkoittaa harrastusluonteista toimintaa yhdessä lasten kanssa siten, että aikuinen vetää toimintatuokion, johon lapset osallistuvat. Kerhotoiminta itsessään voi pitää sisällään erilaisia pelituokioita, askartelua tai vaikkapa satu-tuokioita. Kerhojen tarkoituksena on vähentää lasten yksin viettämää aikaa (Aininto-Friman, 2007, s. 14.)

Erilaiset kerhot toimivat vapaa-ajan toimintona lapsille ja ovat eräänlaista harrastustoimintaa. Harrastustoiminnalla on positiivisia vaikutuksia lasten psyykkiseen hyvinvointiin, oli kyseessä millainen harrastus tahansa. Lasten oikeuksiin on

myös kirjattu jokaisella lapsella olevan oikeus vapaa-ajan harrastuksiin, joihin kuuluvat myös erilaiset kerhot. (Varsinais-Suomen sosiaalipalvelut OY, 2022.)

Hartauksilla on tarkoitus vahvistaa lasten suhdetta Jumalaan ja tuoda Hänet arkemme keskelle. Hartauksiin osallistumalla lapsi voi turvallisesti vahvistaa ja hoitaa omaa uskoaan. Hartaus sekoitetaan monesti jumalanpalvelukseen, mutta niissä voi olla selkeitäkin eroja. Hartaus voi olla monipuolisempi ja sen ei tarvitse noudattaa niin tarkkaa kaavaa. Hartaus voi sisältää myös erilaisia toiminnallisia osuuksia, kuten ohjattua musiikillista tai liikunnallista toimintaa. Näiden avulla hartauden pitäjä pyrkii pitämään yllä mielenkiintoa ja edistämään osallistujien hyvinvointia. Yhtenäisiä piirteitä hartaudella on Jumalanpalveluksen kanssa esimerkiksi rukous, virret ja Raamatun teksti. Hartauden voi pitää kirkkovuoden mukaan koristellun alttarin ääressä, mutta myös ilman alttaria, esimerkiksi ulkona. (Kuha ym., 2018.)

3 ERILAISET MENETELMÄT JA PALVELUMUODOT

3.1 Kasvatus- ja ohjausmenetelmiä

Uskontokasvatus muodostui meille tärkeäksi käsitteeksi hartauksien myötä. Sen tarkoituksena on tarjota lapsille mahdollisuus muun muassa tutustua oman uskontonsa tärkeisiin juhliin ja sisältöihin. Lapsi pääsee myös turvallisesti kohtaamaan uskontoon liittyviä asioita. Tällä tuetaan lapsen luottamusta elämään esimerkiksi leikin, musiikin ja kertomusten kautta. Näiden lisäksi uskontokasvatuksessa ohjataan lasta kunnioittamaan muita uskontoja ja niiden edustajia. Uskontokasvatuksen voikin nähdä ikään kuin ikkunoiden avaamisena. Tällä tavalla edistämme samalla yhteiskuntarauhaa. (Anteroinen ym. 2011, s. 3, s. 5–6.) Nykyisin uskontokasvatus terminä on vanhanaikainen, uusi termi on katsomuskasvatus (Toivonen, 2019, s. 19). Nykyinen termi pitää sisällään uskontojen lisäksi

erilaiset katsomukset, myös uskonottomuuden kirjon (Lamminmäki-Vartia ym., i.a.).

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsilla on myös oikeus uskonnonvapauteen. Sopimukseen on kirjattu lapsilla olevan oikeus harjoittaa omaa uskoaan sekä oppia siitä. Vanhemmilla on myös velvollisuus tarjota lapselle ohjausta tähän lapsen kehitystason mukaisesti. (Suomen YK-liitto, 2011, s. 27.)

Oi ihana satu –kirjan Kirjallisuusterapia ja internet –kappaleessa (Suvilehto, 2020, s. 49, s. 56–57) käsitellään samoja aihepiirejä kuin meidän työssämme. Lukeminen ja kirjojen kuuleminen on terapeutista, eikä vaadi hoidollista koulutusta, sillä kyseessä ei ole varsinainen terapia. Lisäksi kirjassa käsitellään luovuutta ja taidetta terapeutisena muotona ja todetaan taidekasvatuksen tukevan lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Kun lapsi saa mahdollisuuden kokea taiteen, tässä tapauksessa tarinankerronnan tai laulun, kautta elämyksiä, voi hän oppia myös tunnistamaan, nimeämään ja tutkimaan tunteitaan. Koska taiteet ovat luovia ilmaisuja ja taidekasvatus voi sisältää myös terapeutisia ulottuvuuksia kuuluu se näin ollen luovuusterapian alle. Vinttilä ja Heikkinen (2019, s. 22) myös vahvistavat omassa opinnäytetyössään jo aiemmin mainitsemaamme: tarinankerronta ohjausmenetelmänä ei ole kovin tuttu, johtuen siitä, että sitä ei ole kovin tarkasti määritelty, eikä näin ollen ole useimpien ohjaajien tiedossa.

3.2 Palveluiden toteuttaminen

THL:n (Leemann & Hämäläinen, 2015) määritelmän mukaan “matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan palveluja, joilla on normaaleihin palveluihin verrattuna matalampi kynnyks. Tällöin asiakkaalta vaadittavia edellytyksiä palveluun on madallettu”. Kynnyksiä osallistua palveluun saattavat olla muun muassa hoitoon pääsyn menettelyt, päihteettömyys, tai pelko leimautumisesta. Eri toimijoilla ja asiakkailla saattaa olla erilainen käsitys matalasta kynnyksestä, johtuen asian subjektiivisesta kokemisesta, joten sitä ei voi absoluuttisesti mitata. Matalan kynnyksen palvelut ovat omaehtoisia, eli ne eivät vaadi esimerkiksi lähetettä tai ajanvarausta.

Erilaiset digitaaliset palvelumuodot, kuten videot, tukevat saavutettavuutta, sillä niiden kautta tavoitetaan ne ihmiset, jotka eivät muuten tavoittaisi palveluita. Täysin saavutettava video on tekstitetty tai tarkka sisältö on saatavilla kirjallisena (Saavutettavasti.fi, 2022). Myös kirkon saavutettavuusohjelmaan on kirjattu, että kaikki kirkon julkaisemat videot on tekstitettävä (Suomen ev.lut. kirkko, 2012). Tämä mahdollistaa kaikkien erilaisten ihmisten tasavertaisen osallistumisen.

Digitalisaation myötä yhteiset pelisäännöt korostuvat asiakkaan ja työntekijän välillä. Esimerkiksi asiakkaan yhteydenottotavat ja -ajat voivat muuttua. Digitalisaatioon liittyy myös eettisiä haasteita, kuten ihmiskontaktin puuttuminen, ihmislähtöisyys ja vastaavuus asiakkaiden tarpeisiin. Muita haasteita on sopivien älylaitteiden puuttuminen. Digitalisaatio mahdollistaa asiakkaan digitaalisten kehittyminen sekä sen, ettei palvelu ole sidottu tiettyyn aikaan eikä paikkaan. (Raatikainen & Rantala-Nenonen, 2019.)

Lasten osallisuuden tukeminen on todella ajankohtaista ja sitä pyritäänkin edistämään kaikkialla sosiaali- ja terveysalalla. Lasten osallistamisella tarkoitetaan lapselle tarjottavia mahdollisuuksia osallistua häntä koskevien toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen, omien mielipiteiden ilmaisuun sekä ohjausta näihin. Tärkeää on muistaa, ettei aikuinen saa kuitenkaan pakottaa lasta tähän, vaan sen on oltava vapaaehtoista lapselle. (Oranen, 2022.)

Valitettavasti Suomessa monessa paikassa erilaisten vammojen kanssa elävien lasten osallisuus jää toteuttamatta. Vaikka heidän asemansa on parantunut vuosien myötä, on edelleen niitä perheitä, jotka joutuvat taistelemaan oikeuksiensa puolesta. (Kehitysvammaliitto, 2021). Jotkut lapsista eivät halusta riippumatta pysty syystä tai toisesta osallistumaan harrastustoimintaan. Esimerkiksi monen autismin kirjoilla olevan lapsen voi olla mahdotonta osallistua kerhoihin paikan päälle sellaiseen paikkaan, joka ei pysty takaamaan aistiesteettömyyttä tai hän ei saa tarvitsemaansa tukea osallisuuteen, kuten henkilökohtaista apua. (Autismiliitto, 2022).

4 EETTISET JA LAINSÄÄDÄNNÖLLISET NÄKÖKULMAT

Vaikka aiomme tuottaa digitaalista sisältöä, haluamme kuitenkin painottaa, että lasten on tärkeä olla toisten lasten kanssa ja että ruutuaikaa, varsinkin lasten kohdalla, tulisi seurata, etteivät he istu ruudun edessä tarvittavaa määrää enempää. Tästä syystä emme halua luoda aitoja kohtaamisia korvaavaa toimintaa, vaan ennemminkin uuden vaihtoehdoisen tavan päästä osallistumaan kerhotoimintaan. Lähikerhoihin verrattuna etäkerhojen huonoihin puoliin kuuluu aidon ihmiskontaktin sekä oman ikäisten lasten kohtaamisen puuttuminen, joka tukisi lapsen sosiaalisten taitojen sekä ryhmässä toimimisen taitojen kehitystä. Näitä taitoja lapsi käyttää muun muassa kaverisuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2022.)

Koska lapsilla on oikeus saada ikätasolleen sopivaa sisältöä, on meidänkin huomioitava toimintaamme suunnitellessa alle kouluikäisten lapsen ikätaso (Suomen YK-liitto, 2011, s. 49). Pyrimme siihen, että lasten vanhemmat voivat luottaa meihin ja kanavaamme, jotta he voivat turvallisesti jättää lapsensa sen pariin ollessaan itse esimerkiksi ruokaa laittamassa. Uskomme myös asemamme ammattikorkeakouluopiskelijoina sekä yhteistyökumppanuutemme Tampereen evankelis-luterilaisten seurakuntien kanssa tuovan luotettavuutta toiminnallemme.

Yhtenä eettisenä kysymyksenä olemme pohtineet, haluammeko ylläpitää sitä, että esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevat lapset osallistuvatkin toimintaan verkon kautta sen sijaan, että heidän pääsyään paikan päälle lähikerhoihin tuettaisiin. Tulimme siihen tulokseen, että kaikesta, jo olemassa olevasta tuesta huolimatta, kaikki lapset eivät siltikään pääse osallistumaan lähikerhoihin ja siksi halusimme lisätä vaihtoehtoisia toteutustapoja kerhoille ja hartauksille. Tällaisia tapauksia voivat olla esimerkiksi lapset syöpäosastoilla, joista he eivät saa infektioriskin taktia poistua.

Eettinen näkökulma tulee esille työssämme myös videoiden sisältöä suunnitellessa. Opinnäytetyössämme kuvaamme ja julkaisemme internetissä videoita,

joissa käytämme esimerkiksi edellä mainittuja eri tekijöiden tuottamia lauluja, satuja ja kuvia, vaikuttaa opinnäytetyöhömme tekijänoikeuslaki (L. 404/1961). Tästä laista saamme tietoa siitä, millaisia teoksia saamme käyttää tuotoksessamme ja miten tarvittaessa selvitämme luvat materiaalien käyttöön. Koska toteutamme opinnäytetyön kuitenkin yksityishenkilöinä, menee toimintamme niin sanotun fair use –lain alle. Tämä tarkoittaa, että julkista materiaalia saa käyttää oman näköisenään, vaikka joku muu sen olisi aiemmin tuottanutkin (Joonas Pilli-Sihvola, henkilökohtainen tiedonanto 11.10.2022.).

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Digitalisoituminen on sosiaalialalla sekä kouluissa yhä enenevässä määrin kasvussa, joten koimme hyväksi haasteeksi kokeilla toiminnan siirtämistä verkkoympäristöön. Lasten kanssa toimiessamme olemme huomanneet tällaiselle verkossa tapahtuvalle toiminnalle olevan tarve, mutta sellaista ei tunnu löytyvän. Eri-laisia livekerhoja on järjestetty, mutta etsinnässämme ovat olleet sellaiset kerhokokonaisuudet, jotka voisi katsoa koska vaan ja missä vaan, eivätkä ole niin aikaan sidottuja. Tämä on herättänyt meissä halun luoda kyseistä toimintaa. Jo ideointivaiheessa lähipiiriltä kysellessä toiminnalle on ilmennyt suurta kannatusta, esimerkiksi tilanteissa, joissa yksinhuoltajan on hankala lähteä julkisilla kulkuvälineillä viemään useampaa lasta kerhoon.

Digitaalinen kerhotoiminta käsitteenä pitää sisällään kaikenlaisen kerhotoiminnan, joka tapahtuu verkkoympäristössä. Tämä on sellainen asia, josta emme löytäneet tietoa verkosta. Koska digitaalinen kerhotoiminta on vielä käsitteenä uusi, keskitymme opinnäytetyössämme siihen, kuinka saamme tavallisen kerhotoiminnan siirrettyä sujuvasti verkkoympäristöön, sekä pyrimme tuottamaan lähdetietoa sosiaalialan ammattilaisille tulevaisuutta varten.

Erilaisia matalan kynnyksen kerhoja löytyy lähitoteutuksina, kuten esimerkiksi seurakuntien järjestämät päivä- ja perhekerhot sekä kaupungin järjestämät lastenkerhot. Olemme kuitenkin havainneet omien sekä lähipiirin kokemusten kautta, ettei paikan päälle ole aina mahdollisuutta päästä. Lähikerhoihin osallistumisen esteenä voivat olla esimerkiksi sairastumiset, haastava kulkeminen tai lapsen kehityshäiriö. Meidän kehittämässämme kerhoympäristössä tällaisia esteitä ei ole, sillä osallistuminen vaatii vain nettiin pääsyn ja videoita on helppo ja miellyttävä seurata esimerkiksi sairaalavuoteelta.

Opinnäytetyössämme olemme tekijöinä kahdessa roolissa, toinen lastenhoidon ammattilaisena ja toinen vanhempana. Koemme, että nämä tasapainottavat toisiaan, jolloin saamme mahdollisimman realistisen kuvan annettua toiminnastamme eikä työstä tule liian yksipuolinen. Eri roolien edustajina voimme kehittää videoitamme ammatillisilla perusteilla, samalla kun katsomme sisältöä vanhemman näkökulmasta.

Tavoitteenamme on luoda alle kouluikäisille lapsille helposti saatavilla olevaa, turvallista ja matalan kynnyksen digitaalista kerhotoimintaa, johon kaikki lapset lähtökohdista riippumatta voisivat osallistua. Meidän osaltamme kynnyks toiminnassamme on pyritty laittamaan niin matalaksi, että siihen olisi jokaisella mahdollisuus osallistua. Koska toimintamme tapahtuu verkossa julkisilla alustoilla, ei toimintaan osallistuminen vaadi esimerkiksi osallistumismaksua tai rekisteröitymistä tiettyyn palveluun.

Yhtenä meille tärkeänä tavoitteena on tarjota opettavaista sisältöä, joka meidän kohdallamme tarkoittaa esimerkiksi sitä, että emme vain lue satuja, vaan sanotamme myös tarinoiden opetuksia. Lisäksi aiomme toteuttaa videoillamme alle kouluikäisten lasten tasolle sopivaa katsomuskasvatusta, jonka pariin vanhemmat voivat helposti ohjata lapsensa. Pyrimme luomaan aina yhden teeman ympärille yhden videoparin, joissa esimerkiksi laulut ja tarinat tukevat toisiaan. Selkeällä rajauksella vältymme sekavalta ja vaikeasti seurattavalta sisällöltä. Kuvaamme aluksi kaksi demovideoa, yhden hartauden ja yhden kerhovideon. Tämä jättää meille mahdollisuuden jatkaa ja kehittää toimintaamme opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

6 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSI JA TOTEUTUS

6.1 Videoiden suunnittelu

Suunnittelutyömme lähti liikkeelle pohtimalla, mitkä ovat meille tärkeimpiä asioita lapsille esiintyessämme. Tällaisia asioita olivat esimerkiksi esiintyminen lapsille, aivan kuin he olisivat meitä paikan päällä katsomassa. Tämän toteutimme esimerkiksi ottamalla kontaktia lapsiin ruudun toiselta puolelta, näin antaen lapsille mallia sosiaalisten kontaktien ottamiseen. Pyrimme myös kuvaamaan videot ikään kuin lapsen silmien tasolta, jotta kontaktin ottaminen olisi luontevampaa.

Halusimme myös molemmille videoille suhteellisen samat, hillityt lavasteet ja taustat, ensiksi sen takia, että videot ovat yhtenäisiä ja toiseksi siksi, että ne eivät vie liiaksi huomiota itse toiminnalta. Näin lapset oppivat keskittymään paremmin yhteen asiaan kerrallaan, varsinkin nykyisen ärsyketulvan aikana.

6.2 Kysely ja yhteistyökumppani

Yleisen suunnitteluvaiheen jälkeen ajankohtaiseksi asiaksi tuli suunnitella videoiden tarkempaa sisältöä. Koska tieto vanhempien toiveista koskien videoiden sisältöä, sekä kokemukset digitaalisten palveluiden käytöstä ovat opinnäytetyömme kannalta oleellisia, päätimme toteuttaa kyselyn alle kouluikäisten lasten vanhemmilla saadaksemme tällaista tarvittavaa tietoa. Kyselyn toteutimme opinnäytetyömme yhteistyökumppanin kanssa.

Yhteistyökumppaniksemme valitsimme Tampereen evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän varhaiskasvatuksen. Yhtymä pitää sisällään neljä (4) Tampereen alue seurakuntaa sekä ruotsinkielisen seurakunnan. Yhteyshenkilönämme toimi Tampereen seurakuntien johtava varhaiskasvatuksen työntekijä. Seurakunta valikoitui yhteistyökumppaniksi sen yhteensopivuuden diakoniopintojen kanssa, sekä sen laajan kerhotoiminnan takia.

Kyselylomakkeen (Liite 1) toteutimme Microsoft Forms -kyselylomakepohjalla. Kyselyn alkuun kirjoitimme saatekirjeen, jossa kerromme opinnäytetyöstämme ja siitä, mitä kyselyllä tavoittelemme. Kysely itsessään koostui kuudesta (6) avoimesta kysymyksestä ja toteutettiin joulukuussa 2022, jolloin se lähetettiin yhteistyökumppanimme kautta noin 200 lapsen vanhemmalle. Lisäksi lähetimme kyselyn muutamalle lähipiirissämme olevalle alle kouluikäisen lapsen vanhemmalle ja muutamalle sosiaalialan ammattilaiselle. Kyselyssä kysyimme vanhempien toiveita videoiden teemaksi ja niiden sisältöön. Kysyimme myös ajatuksia digitaalisen kerhotoiminnan käytöstä, kuten siitä, millaisessa tilanteessa lapsi voisi videoita katsoa.

6.3 Kyselyn tulokset ja välipalaute

Vastauksia tekemäämme kyselyyn saimme yhteensä 38. Paria vastaajaa lukuun ottamatta jokainen oli vastannut kaikkiin kysymyksiin. Vapaa sana -kohtaan oli vastannut noin puolet vastaajista. Vastauksien pituus vaihteli yhdestä sanasta useampaan lauseeseen.

Haasteina lähikerhoihin osallistumisessa esille nousi lapsen jatkuva sairastelu, aikataulut, kulkeminen, kustannukset, lapsen arkuus ja aistiherkkyys sekä lapsen kova ikävä vanhempiaan kohtaan. Lisäksi esille nousi myös toive siitä, että kerhoja järjestettäisiin useampana päivänä viikossa. Digitaaliseen kerhoon osallistumisen haasteina puolestaan pidettiin sosiaalisten elementtien puuttumista, lapsen suurempaa kiinnostusta älylaitteeseen kuin videoon, lapsen keskittymisen puutetta, liiallista ruutuaikaa sekä perheen älylaitteiden rajallista määrää.

Hyvänä asiana digitaalisissa kerhoissa pidettiin sitä, että tallenteen voi katsoa koska vain, missä vaan ja että lapset saavat virikkeitä sekä toimintaa, jos eivät jostain syystä, esimerkiksi sairauden tai loma-ajan takia, pääse osallistumaan normaaliin lähikerhotoimintaan. Lisäksi vanhempien työaikojen ja pitkien välimatkojen takia tällaista toimintaa pidettiin hyvänä mahdollisena lisänä. Sisällön selkeästä jaottelusta uskontovapaaseen ja uskonnolliseen sisältöön on myös

arvostettu ja todettu sen laajentavan toivottua katsojakuntaa, kun yksi ei sulje toista pois.

Sisällölliset toiveet kerhon ja hartauden suhteen olivat enimmäksä määrin lauluja, leikkejä sekä satuja, mutta osa vastaajista toivoi myös ohjattuja jumppa- ja askarteluhetkiä. Hartauksilta toivottiin kristillisten juhlapyhien esittelyä, rukouksia ja virsiä. Kerhovideoilla puolestaan toivottiin käsiteltävän erilaisia vuodenaikoja ja juhlapyyhiä. Teematoiveista esille nousivat erityisesti tunne- ja kaveritaidot, rauhoittuminen ja rauhallisuus, luonto, uuden oppiminen ja vaikeiden asioiden käsittely.

Kyselyn kautta saimme muutaman suorankin palautteen koskien lasten ruutu-aikaa. Osa vastaajista oli sitä mieltä, etteivät aio lisätä lapsen ruutu-aikaa ollenkaan entisestään, kun taas jotkut kokivat lapselle hyväksi olla turvallisesti ruudun ääressä, jos se saa lapsen pysymään paikoillaan. Vastauksista saimme kuitenkin sellaisen käsityksen, että sosiaalisten kontaktien puutetta kritisoitiin siitä syystä, että digitaalisen kerhotoiminnan pelätään korvaavan lähikerhot. Saatujen vastausten jälkeen pidimmekin entistä tärkeämpänä painottaa tämän tyyppisen kerhotoiminnan vaihtoehtoista toteutustapaa sen sijaan, että sillä korvattaisiin nykyinen lähikerhotoiminta. Positiivisena palautteena tuli muutaman vastaajan selkeä innostus digikerhoista sekä toteutuksen suuri odottaminen.

6.4 Videoiden toteutus

Meidän opinnäytetyömme aikana toteutettavien videoiden suunnittelussa ja toteutuksessa lapsen osallistaminen oli vielä niin sanotusti lasten kengissä, emme siis rajallisen ajan vuoksi voineet vielä suunnitella sisältöä yhdessä lasten kanssa, koska se vaatisi tarkan suunnitelman, joka vaatii paljon työtunteja. Tällainen yhdessä suunnittelemine olisi tärkeä jatkojalostusidea toiminnallemme ja se olisikin seuraava vaihe, mikäli jatkamme toimintaamme opinnäytetyön jälkeen.

Kun olimme saaneet kyselyimme vastauksia, aloimme suunnitella tarkemmin videoidemme teemaa ja tarkempaa sisältöä. Valikoimme teemaksi kaveritaidot,

jota oli kyselyn vastauksissa paljon toivottu. Valintaan vaikutti myös vuoden ajan-kohta ja lähestyvä ystävänpäivä. Hartaus ja kerho rakennettiin tämän teeman ympärille niin, että satu, laulut, Raamatun kertomus sekä rukous käsittelivät näitä aiheita. Aiemmin mainitsemamme Oi ihana satu -kirja antoi meille idean valita kerhototeutukseemme sellaisia tarinoita, joissa on jokin kiintopiste ja selkeitä tapahtumia, ja jotka laittavat lapsen ajattelemaan sekä auttavat läpikäymään erilaisia tapahtumia elämästä.

Videot kuvasimme kotonamme. Teimme kuvauksia varten nurkkauksen, johon suuntasimme valot ja jonka ympärille laitoimme kankaita estämään äänen kaiku- mista. Kamerana ja mikrofona meillä toimi ainoastaan älypuhelin. Tähän oli- simme toivoneet parempia laitteita, mutta emme valitettavasti saaneetkaan niitä kuvaushetkellä hankittua. Olisimme saaneet tarvitsemamme laitteet lainattua Tampereen evankelis-luterilaiselta seurakunnalta, mutta se ei ollut mahdollista johtuen aikataulullisista ongelmista.

Videot olisimme halunneet kuvata yhdessä osassa niin, ettei videoon tule näkyviä leikkauskohtia. Videoiden kuvaushetkellä tätä kokeiltuamme totesimme, että tässä tilanteessa se ei palvele meidän tarkoitustamme niin paljoa, että olisi ehdo- ton. Sillä tavalla videoiden kuvaaminen olisi kestänyt todella paljon pidempään ja se ei ollut meidän aikataulullemme mahdollista. Päädyimme siis kuvaavaan vi- deot kohta, eli klippi, kerrallaan ja kasaamaan niistä videokokonaisuuden. An- noimme meille luvan olla armollisia itsellemme ja ajattelimme, ettei opinnäyte- työssämme tärkeintä ole videon laatu, vaan se, että olemme tuottaneet tietoa ja mallin siitä, millainen verkossa toteutettava kerho voisi olla.

Jatkoa ajatellen voisi varata kuvaamiseen enemmän aikaa, jotta videot voitaisiin kuvata yhdellä otolla. Myös erillisen mikrofona voisi hankkia, jotta äänenlaatu olisi videossa parempi ja editointi helpompaa. Yhtä kertaa varten emme kuiten- kaan kokeneet järkeväksi ostaa puhelimen kanssa yhteensopivaa USB-mikrofo- nia, sillä ne ovat suhteellisen arvokkaita.

Itse klippien kuvaamisen lisäksi tarvitsimme aloitus- ja lopetusvideon, eli intron ja outron, sekä kuvan kanavallemme. Tiinan piirtäessä kanavalle kuvan, soitti ja

nauhoitti Olli kappaleen "Loppulaulu", joista nämä kyseiset klipit sai tehtyä. Kun saimme kuvattua kaikki tarvittavat klipit ja tehtyä erillisen intron- sekä outron, ryhtyi Olli editoimaan, eli muokkaamaan ja leikkaamaan kuvaamiamme videoita toimiviksi kokonaisuuksiksi YouCut –videoeditorilla. Koska videot kuvattiin lyhyissä pätkissä, piti jokaista pätkää leikata alusta ja lopusta sekä asetella sopimaan keskenään toistensa kanssa erilaisin siirtymin, kuitenkin niin, että leikkauskohdat eivät veisi liikaa huomiota itse videolta. Kuten aiemmin mainittiin, erillinen mikrofoni olisi ollut todella kätevä äänen editoinnin kannalta, jotta äänenlaatu olisi ollut tasanaisempi ja selkeämpi.

6.5 Kerho- ja hartauskanavan markkinointi

Markkinoimme kanavaamme lähipiirimme välityksellä ja Tampereen evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän varhaiskasvatuspuolen kautta, sillä emme kokee vielä tässä vaiheessa tarpeelliseksi perustaa moneen eri paikkaan tiliä kanavallamme. Alun perin suunnitelmissamme oli markkinoida kanavaa sosiaalisen median, kuten Facebookin ja Instagramin kautta, mutta rajallisen ajan ja sisällön takia emme siihen ryhtyneet. Pidämme tätä kuitenkin hyvänä jatkojalostusideana tulevaisuutta ja markkinointia ajatellen.

6.6 Kehittämiprojektin lopputulos

Kiireellisestä aikataulusta ja muutamista vastoinkäymisistä huolimatta saimme tehtyä kaksi videota, jotka palvelevat meitä siinä mielessä, kuin olimme ajatelleetkin. Videot editoituamme katsoimme ne läpi ja keskustelimme yhdessä siitä, mitkä asiat niissä onnistuivat ja minkä olisimme toivoneet menevän eri tavalla. Päädyimme kuitenkin yhteistuumiin hyväksymään videot pienine inhimillisine virheineen. Näytimme videot myös yhteistyökumppanillemme sekä opinnäytetyötämme ohjaavalle opettajalle ennen niiden julkaisua, jotta heilläkin olisi käsitys, millaisia tuotoksia saimme aikaiseksi. Kun saimme heiltä palautteet, julkaisimme videot YouTubessa omalla kanavallamme, jotta muutkin ne pääsevät näkemään. Julkaisupäiväksi valitsimme torstain, jotta rikkoisimme perinteisiä

“perjantaijulkaisu”-rajoja saaden näin kanavan jäämään paremmin mieleen, sekä myös siksi, että se sopi kanavan nimeen.

7 KEHITTÄMISPROJEKTIN TUOTOS

7.1 Valmis tuotos

Tuotoksena meillä on nyt YouTubessa TO-kanava –niminen kanava (Liite 2), jonka kuvauksessa olemme kertoneet kyseessä olevan osa opinnäytetyötä. Itsestämme olemme kertoneet kuvauksessa vain etunimet ja koulutuksen, oman yksityisyytemme ja tietosuojamme säilyttämiseksi. Tällä kanavalla meiltä löytyy nyt kaksi erilaista videota, kerho- ja hartausvideo. Molempien videoiden teemana toimivat kaveritaidot, ja ajatuksena on, että ne toimivat hyvin erillään tai peräkkäin katsottuna. Esiintymiset olemme jakaneet niin, että Olli esiintyy kerhovideolla ja Tiina hartausvideolla, jossa Olli käy säestämässä virsissä.

7.1.1 Digitaalinen kerho

Kerhon rakenteen kokosimme kyselyyn saatujen vastausten perusteella. Kerhovideo (Liite 3) pitää sisällään teeman esittelyn, tässä tapauksessa kaveritaidot, sadun, toiminnallisen osuuden sekä laulun. Nämä kaikki löytyvät yhdestä ja samasta, valoilla koristellusta arkusta, joka kuitenkin joka kohtauksessa nimitään kohtauksen mukaan. Teemaa kaivaessa teema-arkku, satua kaivaessa satuarkku, laulua kaivaessa lauluarkku ja niin edelleen. Näin saadaan lapsille hieman huumoria ja mystiikkaa videoon, jolloin siitä tulee helposti lähestyttävämpi ja mielenkiintoinen katsoa.

Teemaosuudessa Olli kaivaa teeman arkusta ja avaa sekä pohjustaa Mieli ry:n Tunne- ja kaveritaitokorttien avulla hieman teemaa yleisölle antamalla esimerkin

hyvästä ja huonosta kaveritaidosta. Korttien kuvat havainnollistavat lapsille kyseisiä kaveritaitoja. Tarinallisessa osuudessa Olli kertoo klassisen tarinan leijonasta ja hiirestä, jossa käsitellään erilaisia kaveritaitoja. Tämän jälkeen hän kehottaa lapsia pohtimaan, mitä ja millaisia kaveritaitoja sadussa oli, avaten niitä myös itse käyttäen jälleen edellä mainittuja tunne- ja kaveritaitokortteja.

Toiminnallisessa osuudessa Olli kertoo ja opettaa ystävälorukorttien avulla lorun tukiviitottuna. Kortit ovat kaksipuoliset, toiselta puolelta löytyy havainnollistava, sanoitettu kuva ja toiselta puolelta kuvan tukiviittoma sekä kuvaan liittyvä lorunpätkä. Loru ja kortit ohjeiden kera löytyvät myös värillisenä ja väritettävänä, tulostettavana versiona, jonka olemme jakaneet kanavamme kuvauksessa. Tätä kautta vanhemmat voivat tulostaa kortit lapsilleen itsenäisesti. Näin saamme osallistettua lapsia toimintaan muullakin tavalla kuin seuraamalla videota. Loru-korttien aihe valikoitu lähestyvän ystävänpäivän vuoksi.

Viimeiseksi osuudeksi jää laulu, jossa käsitellään niin ikään kaveritaitoja. Lauluksi valikoitui ”Minun ystäväni on kuin villasukka” sen tuttuuden ja teeman takia, vanhemmatkin nostalgiamielessä huomioiden. Video loppuu siihen, että Olli kertoo kerho-osuuden loppuvan tähän, joka noudattaa perinteisen kerhotoiminnan kaavaa.

7.1.2 Digitaalinen hartaus

Hartausvideo (Liite 4) puolestaan pitää sisällään perinteisellä hartauskaavalla kootun kokonaisuuden. Perinteiseen hartauskaavaan päädyimme siitä syystä, ettei meidän tarkoituksemme ole luoda uutta konseptia, vaan siirtää jo olemassa oleva toiminta verkkoon. Hartausvideoiden katsojat voivatkin siis odottaa tuttua toimintaa videoiltamme. Perinteisellä hartauskaavalla tarkoitamme kokonaisuutta, joka koostuu virsistä/hengellisistä lauluista, Raamatun kertomuksesta ja rukouksesta.

Video alkaa kynttilän sytyttämisellä hiljaisuudessa, jolloin lapset voivat rauhoittua mukavaan asentoon kuuntelemaan. Tämän jälkeen toivotetaan katsojat

tervetulleiksi. Hartaus pitää sisällään kaksi teemaan sopivaa lasten virttä, Käteeni tartu ja Siunaa koko maailmaa. Laulujen välissä luetaan lasten Raamatusta kertomus lähimmäisenrakkaudesta, jossa pohditaan eräänlaisia kaveritaitoja. Näiden toimintojen välissä Tiina pohtii ja ikään kuin keskustelee lasten kanssa muun muassa siitä, mitä ystävyys ja kaveritaidot ovat. Hartauden lopussa rukoillaan ja puhalletaan yhdessä kynttilä sammuksiin merkiksi hartauden loppumisesta.

Hartauden aikana lapsia osallistetaan keskustelun lisäksi myös kehottamalla heitä kutsumaan yhdessä Ollia säestämään virsiä. Tämä tapahtuu videolla siten, että laskettuaan kolmeen Tiina neuvoo katsojia sanomaan yhteen ääneen "Olli, tule soittamaan". Myös kynttilän puhaltamiseen sammuksiin yhdessä kehoitetaan, ja Tiina laskee taas kolmeen. Pienenä huumorina lapsille ruudun reunassa näkyy myös Olli osallistumassa kynttilän puhallukseen.

Visuaalisesti videon tausta on rauhallinen, niin kuin kyselyyn saaduissa vastauksissa oli toivottu, eikä siinä ole mitään ylimääräistä. Hartautta varten videolle on rakennettu myös pieni alttari, johon on valittu kirkkovuoden mukaisesti vihreä kangas. Alttarilta löytyy myös kynttilän lisäksi risti, alttaritaulu, lasten Raamattu, enkelikoriste ja viherkasvi.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Mielestämme pääsimme hyvin opinnäytetyöllemme asettamiimme tavoitteisiin. Esimerkiksi julkaisualustaksi valikoitunut YouTube täytti toivotunlaisen alustan kriteerit, sekä THL:n (Leemann & Hämäläinen, 2015) määritelmän matalasta kynnuksesta. Videoiden sisällöt onnistuimme toteuttamaan siten, että niitä ei ole suunnattu vain jollekin tietylle ihmisryhmälle, vaan ne ovat kaikille sopivia. Tällä tarkoitamme kaikkia suomen kieltä osaavia lapsia, riippumatta heidän asuinpaikastaan, uskontokunnastaan tai sosioekonomisesta asemastaan.

Videoista tuli tavoitteidemme mukaan opettavaisia, ja onnistuimme mielestämme sanoittamaan opetuksia sekä tarjoamaan erilaisten havainnollistamistapojen kautta alle kouluikäisten lasten kehitystasolle sopivaa opetusta hyvistä ja huonoista kaveritaidoista. Pidimme todella tärkeänä, että teematoiveet videoihin tulivat lasten vanhemmilta. Näin videoista tuli helpommin lähestyttävämpiä ja ikään kuin jo valmiiksi tuttuja. Tästä voimme päätellä, että videoiden aihepiirit tulevat aitoon tarpeeseen ja saamme näin tuettua perheitä, vaikka emme itse ole paikalla.

Itsessään valmiin kerho- ja hartaustoiminnan suora siirtäminen verkkoympäristöön osoittautui haastavammaksi, kuin olimme ajatelleet, mutta tutkimalla ja opettelemalla aihepiiriä, opimme sen lopulta melko nopeasti. Voikin tehdä päätelmän, että haastavankin aiheen oppiminen ei ole mahdotonta, kun vain jaksaa yrittää. Tätä kannustavaa asennetta pyrimme myös tuomaan videoillamme esille.

Pääsimme tavoitteisiimme lasten osallistamisesta sekä videoiden tuottamisesta lasten ikätason mukaisesti, niiden resurssien mukaan, joita olimme varanneet opinnäytetyömme tekemiseen. Olisimme halunneet osallistaa lapsia enemmän, jotta he olisivat päässeet osallistumaan heille suunnatun toiminnan kehittämiseen, esimerkiksi videoiden sisällön ja mahdollisen livevideon osalta, mutta nämä ovat hyviä ideoita jatkoa ajatellen. Jatkossa kannustamme tällaiseen toimintaan lähteviä ottamaan rohkeasti kontaktia lapsiin jo suunnitteluvaiheessa sekä pyytämään lapsilta suoraa palautetta videoista. Uskomme näin videoiden kehittyvän parhaiten juuri lapsille mieluisaksi. Tätä tukee myös aiemmin käyttämämme Lastensuojelun käsikirja (2022).

Kyselyn kautta saimme yllätykseksemme huomata, kuinka moni vanhempi on hyvinkin jyrkästi digitaalista toimintaa vastaan. Ymmärrämme heitä kuitenkin hyvin, sillä emme itsekään toivoisi lasten viettävän paljon aikaa ruutujen ääressä, mutta ymmärrämme myös, ja haluamme muistuttaa, että tällainen toiminta voi olla joillekin lapsille ainoa mahdollisuus osallistua lapsille tarkoitettuun toimintaan, niin kuin Autismiliiton (2022) nettisivuilla kerrotaan. Tulimme pohdinnassamme siihen tulokseen, että koska aihe on uusi eikä siitä löydy juurikaan tietoa, saattaa se olla

osasy siihen, että vanhemmat karttavat kuvaamaamme toimintaa. Toivomme tämän opinnäytetyön edistävän tietämystä tästä aiheesta.

Mielestämme opinnäytetyömme edistää sosiaalialan moninaisuutta ja saatavuutta, uskomme tekemämme työn tarjoavan tarvittavaa tietoa sosiaali- ja kirkon alan ammattilaisille mahdollisia erityistilanteita varten, kuten esimerkiksi korona-aika oli. Tässä voisikin olla sosiaali- ja kirkon alalle hankeidea tuottaa tällaista uudenlaista palvelumuotoa. He voisivat rohkeasti ottaa palveluidensa joukkoon tällaisen verkkototeutusmuodon, laajentaen näin toimintaansa ja saatavuuttansa. Tärkeänä muistutuksena ammattilaisille haluamme sanoa sen, että suunnitelkaa jatkossakin rohkeasti toimintanne sisältöä yhdessä asiakkaiden kanssa.

Videot julkaistuamme saimme palautetta lähipiirimme sosiaalialan ammattilaisilta sekä vanhemmilta, ja he vaikuttivat olevan tyytyväisiä tekemäämme kehitystyöhön sekä videoiden sisältöön. Erityisen hyvänä asiana pidettiin muun muassa sitä, että videoiden katsominen ei ole aikaan sidottu, eikä vaadi minkäänlaista kirjautumista jollekin alustalle. Myös videoiden jaottelu koettiin hyvänä asiana, jolloin kukin perhe voi itse vaikuttaa haluamansa kokonaisuuden sisältöön.

LÄHTEET

- Airinto-Friman T-M. (2007). *Terveyskasvatus koulun kerhotoiminnassa: kokonaishoidon päiväprojektiin kuuluvien kerhojen ohjaajien käsityksiä terveystieteistä* [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-2007428>
- Anteroinen, A., Haapakoski, P., Killström, V., Luoma, A., Nikkilä, L., Salminen, J., Varjonen, H. & Viberg, S. (2011). *Päivähoidon uskontokasvatus – Onks enkeleitä olemas? - näkökulmia päivähoidon uskontokasvatukseen*. <https://www.vantaanseurakunnat.fi/documents/1087002/1831339/paivahoidonuskontokasvatus.pdf/c7620bd9-1441-4975-885f-ed8a28d07495>
- Autismiliitto. (9.2.2022). *Autismikirjon lasten oikeudet*. <https://autismiliitto.fi/toiminta/vaikuttaminen/autismikirjon-lasten-oikeudet/#title-1>
- Kehitysvammaliitto. (26.10.2021). *Lapsen elämää vamman kanssa*.
<https://www.kehitysvammaliitto.fi/lapsen-elamaa-vamman-kanssa/>
- Kuha, H., Manninen, P., Ervasti, P. (2018). *Pyhä hetki – Materiaalipaketti toiminnallisiin hartauksiin* [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201804295847>
- L 404/1961. Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>
- Lamminmäki-Vartia, S., Castillo, K., Lahtinen, D. (i.a.). *Perusteltua katsomuskasvatusta - Miksi?* Saatavilla 13.3.2023 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusteltua-katsomuskasvatusta-miksi>
- Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. (2015). *Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra)*. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (23.3.2022). *Päiväkoti-ikäisen lapsen kaverisuhteet*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/paivakoti-ikaisen-lapsen-kaverisuhteet/>

- Opetushallitus. (i.a.). *Mitä on varhaiskasvatus?* Saatavilla 13.3.2023
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>
- Oranen, M. (9.3.2022). Lapsen osallisuus. Teoksessa *Lastensuojelun käsikirja*.
Terveystieteiden tutkimuskeskus. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus>
- Raatikainen, E., Rantala-Nenonen, K. (24.6.2019). *Digitalisaatio asettaa uusia vaatimuksia sosiaalialalle*. Metropolia. <https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2019/06/24/digitalisaatio-asettaa-uusia-vaatimuksia-sosiaalialalle/>
- Saavutettavasti.fi. (4.2.2022). *Videot ja äänitteet*. <https://www.saavutettavasti.fi/kuva-ja-aani/videot-ja-aanitteet/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (2012). *Saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma*.
<https://sivut.evl.fi/saavutettavuusohjelma/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.). *Varhaiskasvatus*. Saatavilla 13.3.2023
<https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/varhaiskasvatus>
- Suomen YK-liitto. (2011). *YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus*. Sälökarin kirjapaino oy.
- Suvilehto, P. (2020). *Oi ihana satu. Lasten ja nuorten kirjallisuusterapia*. Avain.
- Toivonen, P. (2019). *Uskonnollisen sitouttamattomuuden toteutuminen Kouvolan päiväkotien katsomuskasvatuksessa* [Opinnäytetyö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201902122261>
- Varsinais-Suomen sosiaalipalvelut OY. (3.2.2022). *Mistä löytyisi lapsen kokoinen mahdollisuus harrastamiseen?* <https://www.vaspoy.fi/mista-loytyisi-lapsen-kokoinen-mahdollisuus-harrastamiseen/>
- Vehko, T., Hyppönen, H., Aalto, A-M., & Sinervo, T. (2019). *Internetin käyttö ja sähköinen asiointi sosiaali- ja terveystieteissä – Miten aikaisemmat kokemukset sosiaali- ja terveystieteistä vaikuttavat näihin?* Terveystieteiden tutkimuskeskus. <https://thl.fi/fi/-/sahkoisten-palveluiden-kaytto-on-lisaantynyt-joka-viides-asioi-sahkoisesti-sosiaali-tai-terveydenhuollossa-viime-vuonna>
- Vinttilä, M., & Heikkinen, S. (2019). *Lasten tunnetaitojen vahvistaminen luovien toimintojen avulla* [Opinnäytetyö, Laurea-ammattikorkeakoulu].
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019052511902>

LIITE 1. Kyselylomake

Saatteeksi

Hei,

Olemme kaksi opiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulusta, Tiina Väisänen sosionomi, diakoniatyönopiskelija ja Olli Vuorela sosionomiopiskelija.

Kehitämme opinnäytetyöksemme Tampereen ev.lut. seurakuntien varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä digitaalista kerhoympäristöä alle kouluikäisille lapsille. Kerhoympäristön alustana toimisi sitä varten luotu YouTube-kanava. Kerhoalustan ideana on tarjota kaikille lapsille tasavertainen kokemus kerhoon osallistumisesta myös kotoa tai esimerkiksi sairaalasta käsin. Kerhoina meillä olisi kahdenlaisia kokonaisuuksia, hartausvideoita ja uskontovapaita kerhovideoita. Videot koostuvat muun muassa kertomuksista, saaduista ja lauluista.

Koska digitaalinen kerhoympäristö on vielä suhteellisen uusi käsite, siitä ei löydy netistä paljoa ennakkotietoa ja kokemuksia. Tämän vuoksi olemme päätyneet toteuttamaan tämän kyselytutkimuksen tästä aiheesta. Kyselystä saamiamme vastauksia hyödynnämme siis kerhokanavamme luomisessa. Vastausten perusteella pyrimme kokoamaan sellaisia kokonaisuuksia, jotka vastaavat parhaiten vastaajien tarpeita ja toiveita.

Vastaaminen

Pyrihän vastaamaan kyselyn jokaiseen kysymykseen kokonaisilla lauseilla. Mikäli et kuitenkaan joihinkin kysymyksiin osaa vastata, voit palauttaa kyselyn osittain täytettynä. Jokainen vastaus on meille tärkeä, jotta saamme kehitettyä työtämme juuri katsojillemme parhaimmaksi.

Kiitos jo etukäteen vastauksistasi!

Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijat Tiina ja Olli

Kysely

1. Oletko sinä tai lapsesi kohdannut haasteita tavalliseen lähikerhotoimintaan osallistumisessa, jos olette niin millaisia?

2. Millaisena kokisit tämän tyyllisen digitaalisen kerhoympäristön käytön arjesasi?

3. Millaisissa tilanteissa itse hyödyntäisit digitaalista kerhoympäristöä?

4. Millaista sisältöä ja teemoja toivoisit kerho- ja hartausvideoille?

5. Millaisia haasteita näkisit digitaalisen kerhon käytössä?

6. Vapaa sana

LIITE 2. Kanava

Linkki TO-kanavan YouTube-kanavalle: <https://www.youtube.com/@to.kanava>

LIITE 3. Kerhon käsikirjoitus

Tuokion nimi / aihe	Kaveritaidot-kerho
Kohderyhmä ♦ lasten ikäjakauma ♦ lapsimäärä	- alle kouluikäiset - videot kuvataan etukäteen, jonka jälkeen ne näytetään lapsille
Tavoitteet Lapsi oppii...	- kaveritaitoja
Välineet ja materiaalit	- lavasteet (kankaita, valoja...) - kamera + jalusta - teema-arkku - iso vanha kirja - ukulele - kaveritaitokortit - ystävälörükortit
Tila / paikka	- yksityistila
Ajankäyttö ♦ milloin ♦ tuokion kesto (arvio)	- videon kuvaus tammikuun lopussa - editointi ja julkaisu helmikuun alussa
Etukäteisvalmistelut	- intron ja outron äänitys - demovideon tekeminen - kanavan ja sähköpostin perustaminen - tarinan harjoittelu - laulujen opettelu - viittomakuvien teko
Toiminnan toteutuksen vaiheet ♦ aloitus: motiivointi/ johdattelu aiheeseen ♦ toiminnan selkeä kuvaus (liitteenä tarkemmat ohjeet) ♦ siirtymätilanteet ♦ lopetus	- intro - aloitus (laatikosta nostetaan esiin teema, tässä tapauksessa kaveritaidot) - tarina + purku (mahdolliset kaveritaitokortit) - toiminnallinen osuus (ystävälöru tukiviittomilla) - laulu (Minun ystäväni) - selkeä lopetus - outro
Huomioitavaa ♦ tilanteen hallinta: huomioitavat asiat ja henkilöt ♦ mahdolliset ongelmakohdat ja niiden ennakointi ♦ jatkoideat	- Videot kuvaamme yksityistilassa, jossa ajan käyttö on rajaton. Näin varmistamme, että aikaa kuvauksiin on tarpeeksi, mikäli vastaan tulee ongelmia tai hidasteita.

Linkki TO-kanavan kerhovideoon: <https://www.youtube.com/watch?v=vuaZ5hebmW8>

LIITE 4. Hartauden käsikirjoitus

Tuokion nimi / aihe	Kaveritaidot-hartaus
Kohderyhmä <ul style="list-style-type: none"> ♦ lasten ikäjakauma ♦ lapsimäärä 	<ul style="list-style-type: none"> - alle kouluikäiset - video kuvataan etukätehen, jonka jälkeen näytetään lapsille
Tavoitteet Lapsi oppii...	<ul style="list-style-type: none"> - kaveritaitoja - lähimmäisenrakkaudesta
Välineet ja materiaalit	<ul style="list-style-type: none"> - lavasteet (kankaita) - kamera + jalusta - ukulele + Olli - alttari (kankaat, kynttilä + sytytin, enkeli, risti, kukka) - lasten Raamattu
Tila / paikka	<ul style="list-style-type: none"> - yksityistila
Ajankäyttö <ul style="list-style-type: none"> ♦ milloin ♦ tuokion kesto (arvio) 	<ul style="list-style-type: none"> - kuvataan tammikuun lopussa - editoidaan ja julkaistaan helmikuun alussa
Etukäteisvalmistelut	<ul style="list-style-type: none"> - lavasteiden laitto - virren opettelu - alttarin rakentaminen
Toiminnan toteutuksen vaiheet <ul style="list-style-type: none"> ♦ aloitus: motivointi/ johdattelu aiheeseen ♦ toiminnan selkeä kuvaus (liitteenä tarkemmat ohjeet) ♦ siirtymätilanteet ♦ lopetus 	<ul style="list-style-type: none"> - hartauden aloitus <ul style="list-style-type: none"> • kynttilän sytytys • alkusanat - teeman kertominen ja "puhe" (pohjustus) - lauletaan Lasten virsikirjasta laulu Käteeni tartu - Raamatun kertomus (Rakasta lähimmäistäsi) + purku - lauletaan Siunaa koko maailmaa -virsi - rukous - lopetus <ul style="list-style-type: none"> • kynttilän puhaltaminen yhdessä sammuksiin
Huomioitavaa <ul style="list-style-type: none"> ♦ tilanteen hallinta: huomioitavat asiat ja henkilöt ♦ mahdolliset ongelmakohdat ja niiden ennakointi ♦ jatkoideat 	<ul style="list-style-type: none"> - Videot kuvaamme yksityistilassa, jossa ajan käyttö on rajaton. Näin varmistamme, että aikaa kuvauksiin on tarpeeksi, mikäli vastaan tulee ongelmia tai hidasteita.

Linkki TO-kanavan hartausvideoon: <https://www.youtube.com/watch?v=ZWoS-VKqxlyo>